

Hier zijn dorpelingen zelf zorg gaan regelen

Geplaatst op 24 november 2023

Op basis van de behoeften van de dorpelingen zijn inwoners van Austerlitz vanaf 2012 zelf zorg en voorzieningen gaan regelen. Het burgerinitiatief leidt tot meer sociale cohesie, minder zorg en veel mensen die vrijwillig bijdragen aan de leefbaarheid. “We blijven consequent redeneren vanuit de vraag (dus niet vanuit het aanbod).”

In plaats van dat er gereageerd wordt op hulpsignalen uit de wijk, die daarvoor eerst naar een onbekend ‘zorgloket’ gebracht moeten worden, ként de dorpsondersteuner in Austerlitz de mensen in het dorp. En worden dorpelingen ook vooral ondersteund om hun naasten en andere dorpsgenoten bij te staan. Veelal via laagdrempelige activiteiten die ook handig, leuk of gezellig zijn, zoals Austerlitz Eet, Austerlitz Klust, Austerlitz Rijdt (vervoersdienst), Austerlitz op Stap. Bijna de helft van het dorp is lid van de zorgcoöperatie Austerlitz Zorgt en veel mensen zijn er actief als vrijwilliger. Dorpsondersteuner Marianne is spin in het web en verbindt vraag en aanbod. Op initiatief van LOC Waardevolle zorg (onder van de beweging Radicale vernieuwing) brengen geïnteresseerden uit het land begin november een bezoek aan Austerlitz, tijdens een [‘Meet-up Radicale vernieuwing’](#).

Bekijk en lees ook de [terugblik van onze Meet-up bij burgerinitiatief Het 8ste Werk](#), dat laat zien dat dit soort initiatieven ook kunnen werken voor mensen met psychische problematiek.

Tekst gaat verder onder deze video-terugblik

Ontlasten

Jan Smelik, mede-oprichter Austerlitz Zorgt en ook coördinator Nederland Zorgt Voor Elkaar (het landelijk netwerk van zorgcollectieven): “Op moment dat je sterke, goed functionerende zorgzame gemeenschappen

kunt organiseren, samen met de mensen in de wijken en buurten die dat doen, bereik je dat veel minder mensen een beroep doen op intensieve zorg. Daarmee kun je dus de zorg ontlasten. Dan kunnen we met de huidige hoeveelheid zorgverleners nog een hele tijd toe.”

“Ik denk dat we toe moeten naar een situatie waar we informele zorg veel meer laten vervloeien met formele zorg. Waar er op lokaal niveau heel goed wordt samengewerkt tussen burgers die zelf dingen organiseren – waar al heel veel voorbeelden van zijn – met datgene wat er vanuit zorgorganisaties, gemeenten en andere partijen wordt georganiseerd voor die burger.”

Burgerinitiatieven nemen zorgprofessionals in dienst

“We schatten dat er ongeveer 2000 buurt- of dorpsinitiatieven in Nederland zijn, die wij zorgzame gemeenschappen noemen, waarin mensen met elkaar dingen voor elkaar organiseren. Allerlei welzijnsdiensten zoals vervoer, samen eten, maar ook eenzaamheidsbestrijding, ontmoetingsplekken. Dat kan er zelfs toe leiden, zoals in een aantal dorpen waaronder Austerlitz en ook in steden wel gebeurt, dat mensen ook de zorg voor een groot deel onderling samen gaan organiseren. Waarbij ze ook professionals in dienst nemen, dus waarbij je echt een omkering krijgt van de situatie en mensen zeggenschap maar ook eigenaarschap pakken op het hele zorgproces.” Austerlitz Zorgt heeft bijvoorbeeld zorgwoningen en een eigen multifunctionele ontmoetingsruimte laten bouwen en de coöperatie huurt zelf zorgprofessionals in.

Infrastructuur nodig om regie te nemen

Cynthia op den Brouw (directeur Espria Ledenvereniging): “We moeten met alle partijen nadenken welke infrastructuur nodig is om burgerinitiatieven meer ruimte te geven. Zo kan de formele zorg aansluiten bij wat er lokaal gevraagd wordt. Dan voelt zorg weer dichtbij, zowel vanuit de buurt als in relatie met de formele zorg. Als het aanbod aansluit op de vraag, burgers en ook zorgorganisaties meer ruimte krijgen het anders te doen, kunnen er hele mooie dingen ontstaan wat voor alle partijen goed is.”

Jan Smelik: “Dan zal je zien dat het voor veel meer burgers mogelijk wordt ook dingen te gaan organiseren. En zijn die 2000 zorgzame gemeenschappen binnen de kortste keren nog weer verdubbeld.”

Op den Brouw vervolgt: “Er liggen veel kansen voor de politiek om ruimte te bieden aan burgers om te zorgen voor elkaar. Deze ruimte zal helpen om het zorginfarct te verkleinen. Dit vraagt enerzijds om meer loslaten van de overheid en anderzijds mogen we van burgerinitiatieven verwachten dat zij heldere data verzamelen. Austerlitz is een goed voorbeeld van hoe kwalitatieve en kwantitatieve data helpen om de zeggenschap te durven verleggen.”

Dringende oproep aan kabinet en Tweede Kamer

Als we écht willen dat mensen aan zet zijn, dan vraagt dat ook iets van de overheid. Espria Ledenvereniging, LOC Waardevolle zorg en Nederland Zorgt Voor Elkaar zochten tijdens deze serie Meet-ups de samenwerking op en deden [deze oproep](#).

VWS-directeur Michiel Geschiere

Michiel Geschiere, VWS-directeur langdurige zorg aan het eind van het bezoek bij Austerlitz Zorgt: "Ik snap de aanklacht tegen het systeem en we hebben goede gesprekken gehad over hoe het zo geworden is. Uiteindelijk is het niet alleen een systeem van 'de overheid', maar iets wat we samen in stand houden. Wat we nodig hebben, is perspectief op hoe het anders kan. Dat perspectief zie je hier gerealiseerd worden en dat vind ik erg mooi. De geschiedenis leert ons dat we initiatieven zoals Austerlitz Zorgt niet moeten institutionaliseren. Burgerinitiatieven hebben er meer baat bij als we ruimte en vertrouwen geven en af en toe een zetje in de goede richting. We moeten zorgen dat het uiteindelijk zo normaal en groot wordt, dat dit in de plaats komt van het systeem dat we niet willen of kunnen blijven volhouden. Mensen in Austerlitz, maar ik heb er meer voorbeelden van gezien, hebben lef en doorzettingsvermogen getoond om dat nieuwe perspectief hier gewoon te verwezenlijken. Dat verdient een groot compliment."

VWS-directeur: "Volgens mij hebben we hier iets te pakken dat we ruimte en vertrouwen moeten geven"

Jan Smelik: "Het ging in de gesprekken vandaag ook veel over geld, om begrip te krijgen hoe dat hier financieel geregeld is." Voor Austerlitz Zorgt draait het om het geluk van mensen, maar "uiteindelijk kwamen we tot de conclusie dat wat we hier doen eigenlijk heel weinig kost, qua geld. Maar als je optelt wat het allemaal oplevert, komt ik op ongeveer vijf ton per jaar uit. Het kost de gemeente veertig duizend euro. Het kost veel inzet en uren van mensen, maar als je het financieel bekijkt, kun je er een goede business case op maken." De hogeschool van Utrecht gaat onderzoek doen: zijn mensen in Austerlitz daadwerkelijk gelukkiger en doen ze minder beroep op geld?

Meer weten

- Voor alle eerdere Meet-ups Radicale vernieuwing, [kijk hier verder](#).
- Details over de aanpak en ontwikkeling van zorgcoöperatie Austerlitz Zorgt, kun je terugvinden in de powerpointpresentatie van oprichter Jan Snijders, die hij 12 oktober deelde tijdens een eerdere bijeenkomst van Radicale vernieuwing zorg: [hier te downloaden](#).

- Over Austerlitz Zorgt is ook een boek geschreven, waarin ook betrokken wethouders vertellen over wat van belang was om de zorgcoöperatie eigen ruimte te geven. [Meer over het boek.](#)
-

Meer artikelen over de thema's met trefwoorden:

Thema's: [Opstart vernieuwings-beweging](#)

Trefwoorden: [burgerinitiatieven](#), [cultuurverandering](#), [geluk](#), [gemeenten](#), [ggz-systeem](#), [loc waardevolle zorg](#), [menskracht](#), [naasten](#), [netwerk](#), [normaliseren](#), [politiek en beleid](#), [radicale vernieuwing](#), [samenleving](#), [sociaal domein](#), [vws-ministerie](#), [waardevol leven](#), [wijk](#), [zeggenschap](#)